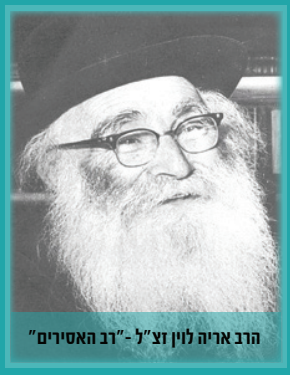
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת נח

ו' חשון תשפ"א

גליון מספר 191

דרך חיים

כשנח יוצא מהתיבה הוא מקריב קרבן. רש"י מבאר שנח הבין זאת ממה שהקב"ה ציווה לו להכניס שבעה-שבעה מכל החיות הטהורות. מקור הדברים במדרש (בראשית רבה פרשה לד): ""ויבן נח מזבח לה'", ויבן כתיב נתבונן, אמר: מפני מה צווני הקדוש ברוך הוא וריבה בטהורים יותר מן הטמאים, אלא להקריב מהן קרבן, מיד ויקח מכל הבהמה הטהורה וגו'". המשך חכמה (ח יח) כתב דבר פלא, שכיוון שבתיבה היו אסורים להתייחד והותר להם בצאתם הביא נח כפרה כיולדת, שכעת מותר לה להביא את דור ההמשך. ובפרשת לך לך (טו ט) הסביר טעם נוסף: "יתכן כי אדם הראשון המשילו הקדוש ברוך הוא על הצומח לאכלו ולכלותו לצרכו, והקריב קרבן, ולנח התיר הבעל חי, לכן הקריב קרבן", כלומר שהקריב נח קרבן על מה שהתיר הקב"ה לו ולזרעו את אכילת בעלי החיים.

החזקוני מבאר שקרבנו של נח בא כקרבן תודה. יש ארבעה הצריכים להודות, ואחד מהם יורדי הים, ונח היה יורד ים שכן שט בתיבה בשעת המבול: "כדרך יורדי הים באניות כדכתיב ויזבחו זבחי תודה, גם זה שעמד בצער גדול והעולם אבד והוא נמלט". ודבריו מתאימים ללשון הבראשית רבה (פרשה לד): ""הוציאה ממסגר נפשי'- זה נח שהיה סגור בתיבה י"ב חדש, 'להודות את שמך'- לתת הודיה לשמך, 'בי יכתירו צדיקים'- יתכללון בי צדיקיא, 'כי תגמול עלי'- שגמלת עלי ואמרת לי צא מן התיבה", את אותה ההודיה ראה החזקוני בקרבן שהקריב נח. וכן מובא במדרש תנחומא (נח): "אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם "הוציאה ממסגר נפשי" (תהלים קמב ח), כשהיה נח בתוך התבה היה תדיר מתפלל, שנאמר "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו" (תהלים לב ו)".

הודיה פירושה להודות לאדם שהטיב איתנו, אמנם חז"ל משתמשים בלשון הודאה, שפירושה גם לשון הכרה והסכמה, שהאדם מבין את המציאות העומדת מולו נכוחה, כמו אדם שמודה הודאה גמורה או הודאה במקצת. כך היא גם הודאה לה', שפירושה הכרת רצונו הטוב של האדם העומד מולך. ר' יצחק הוטנר מבאר בספרו 'פחד יצחק' שנטיית האדם להיות סמוך על שולחן עצמו מבלי להזדקק לעזרת הזולת. בשעה שאדם מביע את הכרת תודתו לחברו הודאה זו היא כהודאת בעל דין על כך שהפעם לא עלתה בידו להימנע מלהיעזר והיה עליו ליהנות בטובתו של חברו, ולכן באמת השורש הנפשי של ההודאה לחברי היא מעשה הודאה במיעוט כוחי.

בזה אפשר לבאר את מה שאנו אומרים "מודים אנחנו לך... על שאנחנו מודים לך ברוך אל ההודאות". לפי האמור ניתן לפרש שהראשון נאמר כהודאה והשני כהודיה, שניים שהם אחד. "מודים אנחנו לך" על כל הטוב, והסיבה לזה "על שאנחנו מודים לך" בהכרתנו כי אתה ה' אלקינו ואלקי כל

המשך בעמוד הבא

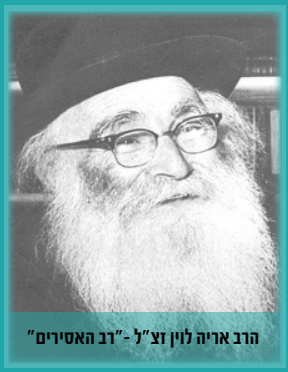
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

בשר שהחייתנו וקיימתנו, ולפי רוב הכרתנו כן תרבה הודייתנו לך "ברוך אל ההודאות".

אחר המבול היה העולם שמם, ונשארו רק נח ובני ביתו ושאר הבהמות והחיות ששהו עימו בתיבה. נח הצדיק, משדרכו רגליו על פני היבשה, חש את כל אותם י"ב חודש בהם התפלל "הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך" ומיד "ויבן נח מזבח לה'". המחשבה של חסד ה' שנעשה עימו ליוותה אותו כל התקופה עד אשר "ויעל עלות במזבח". אם נח היה מחסיר משהו מהכרת הטוב הזו שליוותה אותו, והיה זוקף משהו לעצמו בהצלת העולם לא היה קרבנו זבחי צדק, אבל "וירח ה' את ריח הניחוח"- ריח קרבנו, ריח תפילתו וריח מעשיו. "ויעל עלות במזבח"- אותו קרבן תודה שאינו בטל שבא מכח "להודות את שמך", זהו כח שקיים לנצח בכל עת שיהודי בא להכרה כי "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ". הכרה זו עולה לרצון בכשרון מעשים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם - כימי נח, שעל זה אנחנו מבקשים "חדש ימינו כקדם"- וכשנים קדמוניות. הציפייה שלנו להתחדש כימי עולמו של נח היא הרצון להכיר כי "מבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע".

סיפר הרבי מצאנז-קלויזנבורג שערב השואה הוא הלך ברחובות קלויזנבורג וקיבל מכה נוראה בראשו וכמעט נפל על הרצפה. הוא הסתכל מיד לאחוריו לראות מיהו אותו אדם שחבט בו, ולפתע ראה שזהו חברו הטוב ביותר שעומד מאחוריו ומחייך ושואל אותו 'מה שלומך?'. המשיך הרבי: כשהסתכלנו אחורה אחר שקיבלנו את המכה הנוראה וראינו מי מכה בנו, את מי ראינו? וזעקו מאות אנשים "טאטע, טאטע, טאטע"- "אבא, אבא, אבא". דברים אלו סיפר הרבי רגע לפני פתיחת תפילת 'כל נדרי' בפני מאות עקורים, ביניהם היה גם יהודי בשם אריה ווקס, יהודי שלימים גר בתל אביב, ואיבד חלק ממשפחתו בשואה הנוראה, ואמר שלא קיבל תנחומים על כל שעבר עליו עד אותם דברים שאמר הרבי במחנה העקורים ביום כיפור. נח ראה את העולם שמם והסתכל אחורה, וראה שהמכה היה אבא. מכח זה הוא ראה את העתיד נפתח לפניו ואת העולם צריך להיבנות מחדש. הודייתו הייתה הודאה של הבנה שהקב"ה הוא שהכתיב את הכל, הוא זה שהציל אותו - אבא שבשמים. וכעת תפקידו לבנות עולם חדש, ולכן הוא הודה על העבר, שהכיר את החסד של הקב"ה, ויחד עם זה צעק "אבא" בהכרה מיהו העושה ומתוך הבנה שכעת תפקידו לבנות עולם חדש.

שבת שלום ומבורך!

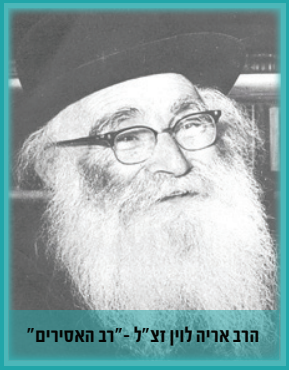
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

סיפרו בניו של הגאון רבי שמעון אליעזר זוסמן-סופר זצ"ל:

פעם כשהה אבינו מחוץ לביתו בעיר מרוחקת, הוא נכנס לחנות המכולת וקנה דבר שלא היה כל כך נחוץ לו באותה שעה. כששאלו אותו מדוע קנה את זה שם, אם אפשר לקנות זאת סמוך לבית, השיב להם כך: "דבר זה למדתי מרבי אריה לוין. באחד מימי חול המועד פגשתי אותו בשכונת 'ימין משה', כשבא לביקור חג בבית מחותנו רב השכונה, הגאון הצדיק רבי שרגא פייבל פראנק זצ"ל. ליוויתי אותו בדרכו ושוחחנו בדברי תורה. בדרך הילוכנו, נכנס רבי אריה לחנות מכולת סמוכה וקנה קופסת גפרורים.

כשראה את תמיהתי, אמר לי רבי אריה: "באמת אין אני זקוק עכשיו לקופסת גפרורים, אבל אדם צריך ליהנות את תושבי המקום בו הוא מתארח משום הכרת הטוב, ולכן קניתי את הגפרורים...""

(הקדמת הספר "אשא עיני")

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

נשוב לעיסוק בו התחלנו טרם הימים המקודשים- הלכות ברכות.

הלחם בשל חשיבותו קובע ברכה לעצמו, ובשונה משאר מיני מאכל העשויים מדגנים מברכים עליו "המוציא לחם מן הארץ". נוסח זה נקבע על פי לשון הפסוק "להוציא לחם מן הארץ" (תהלים קצ). והוסיף הב"ח שהטעם לברכה זו שמברכים על הפת ולא על החיטה שיצאה מן הארץ הוא על פי הגמרא (שבת ל:) שעתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות, ולכן מברכים "לחם מן הארץ", ומתנסחים בלשון שמתאים לעבר ולעתיד כאחד "המוציא". אם טעה אדם ואמר "מוציא לחם" או "מן האדמה" -יצא ידי חובתו.

כאשר יש לפנינו לחם שלם או לחם פרוס - נעדיף לברך על הלחם השלם, שמעלתו חשובה אפילו ממעלת לחם העשוי מקמח איכותי יותר. באם כל הלחמים שלפניו שלמים או שכולם פרוסים - יברך על אותו הלחם שחביב לו יותר, כגון שמעדיף 'לחם דגנים' ולא לחם רגיל וכדומה. אם כולם חביבים עבורו, ורוצה לאכול מכולם, יברך על אותו שנחשב לאיכותי ויוקרתי יותר. נעיר שכאשר מברך על חתיכות לחם נעדיף לברך על הפרוסה הגדולה ביותר.

כיוון שנעדיף לחם שלם, באם יש לאדם שני חצאים יכול לחברם באמצעות דבר מה בכדי שיהא כשלם. חיבור זה בעל משמעות רק כאשר הוא נעשה משני חלקי אותו הלחם באופן שלא נראה מקום החיבור, ושכאשר נוטלים את החלק האחד נמשך השני עימו. ועיקר הצורך להדר אחר עניין זה של חיבור שני חלקי לחם ללחם אחד שלם הוא בשבת כאשר אין לו לחם שלם לברך עליו כ'לחם משנה' ואז נכון להשתמש בעצה זו.

את חיתוך הלחם ("בציעה") נעשה במקום שבו הלחם אפוי ביותר, ולמעשה בתנורים שלנו שאופים את הלחם למעלה ולמטה בשווה יבצע משני הצדדים. וקודם שיברך "המוציא" ירשום בסכינו על הפת, הוה אומר יעשה חיתוך מינימלי ביותר במקום שבו עתיד לחתוך את הפת. הסיבה לדבר הוא על מנת להימנע משהות בין הברכה לאכילה, ומאידך לא חותכים מעבר לשיעור זה על מנת לברך על לחם שלם.

אחר הברכה ראוי להטביל את הלחם במלח, וכיום שיש בלחם מלח, וכל שכן אם יש בו ממרחים, יש המקילים שאין צריך להטבילו במלח. יש המקפידים ביום חול לחתוך שיעור 'כזית' או מעט פחות מכך, אך בשבת, יום-טוב, ובשאר סעודות מצוה נחתוך שיעור גדול יותר שתספיק לו לכל הסעודה, והטעם הוא משום שמראה בזה שחביבה עליו מצות עונג שבת ויום-טוב והשמחה במצוה.

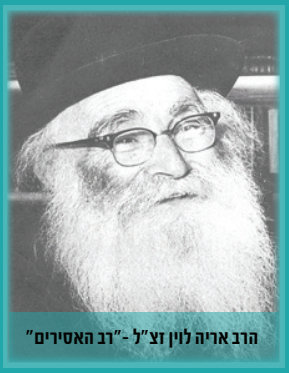
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | חמותי שבשנת אבל באה פעם בשבוע לסייע לנו ופעמים רבות מתנגנת בביתנו מוזיקה, האם עלינו לכבותה בזמן שהיא אצלנו? האם אשתי יכולה לנגן בבית אימה?

תשובה | מותר לשים מוזיקה. כאשר אבל מגיע אל מישהו אין המארח צריך למנוע את עצמו מלשמוע מוזיקה. כמובן ניתן להתחשב ולהימנע מלשמוע מוזיקה בקול רעש גדול, אבל כשהיא מצטרפת אל מישהו המותר בשמיעת מוזיקה אין הוא צריך לכבותה, וכן הדין בשעת הנסיעה ברכב כשהיא נכנסת לתוכו. אמנם במקומה שלה, בביתה או בחדר בו היא מתארחת בביתנו, אל לה לשים או לשמוע מוזיקה. ולכן על אשתך להימנע מלנגן כאשר היא מגיעה להתארח אצל אימה, כי במקרה הזה זהו ביתה שלה.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il